

Listavezetői és miniszterelnök-jelölti vita

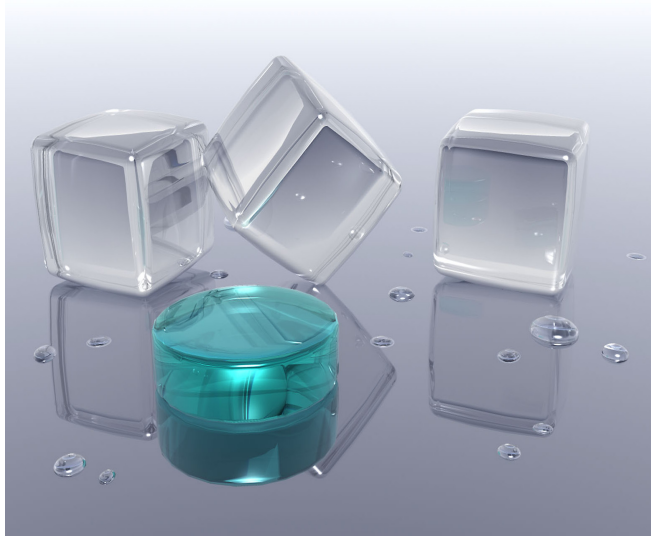
Exkluzív médiaesemény is lehetett volna, de nem lett az EP listavezetők tervezett vitája. A legszélesebb nyilvánosság előtt megtartott vita helyett egy budapesti szállodában gyűlt össze hat párt listavezetője (a Fidesz és a Roma Párt nem küldte el listavezetőjét), ám hogy ott mi

történt, ki mit mondott, arról fogalmunk sincs, hiszen a sajtó ingerküszöbét ennek a csonka vitának egyetlen megnyilvánulása sem lépte át. Ennyiben is hagyhatnánk a dolgot, s mondhatnánk, Mohácsnál több is veszett, ám azért nem hagyjuk mégsem, mert a Méltányosság Politikaelemző Központ egyik fontos projektjéről van szó, s a minapi csonka vita alapkérdéseket vet fel: vajon helyénvaló-e, hogy egy választási kampány hajrájában semmilyen „összegző” eseményre, esetünkben listavezetői vitára ne kerüljön sor? Úgy véljük, nem helyénvaló, s még kevésbé lesz helyénvaló az, ha a soron lévő parlamenti választásokon szintén az előre látható póre pártérdek érvényesül majd. Időben érdemes tehát felhívni a figyelmet: itt rendellenesség tapasztalható, amelyet orvosolni lehet és kell.

Talán nem véletlen, hogy mindezt az előttünk lévő országgyűlési választások optikájából fogalmazzuk meg. Az is botrány, hogy a második magyar EP választás előtt nem teremtődtek meg egy nyilvános és szabályozott listavezetői vita feltételei. Ám még nagyobb skandalum, ha ezek a feltételek akkor sem állnak majd rendelkezésre, amikor legközelebb parlamenti képviselőket választunk. Holott egyszer már úgy tűnt, minden rendben van, hiszen a miniszterelnök-jelölti vita intézményes kerete 1998-ban létrejött, ha korántsem evidens módon is. Az, hogy létrejött, elsősorban az akkor ellenzéki Fidesznek állt érdekében, a kormányzó MSZP-nek viszont kevésbé. A Fidesz azonban dacolva az akkor kormányzó MSZP

ellenérdekeltségével egy úgynevezett állampolgári aláírásgyűjtési akció segítségével maga mellé állította a közhangulatot, és elérte, hogy megrendezzék a máig sokat emlegetett, „hagyományalapító” Horn-Orbán vitát. Utána aztán ment minden, mint a karikacsapás; 2002-ben és 2006-ban Medgyessy-Orbán, majd Gyurcsány-Orbán tartottak, s úgy tűnt, hogy ezek az események a kampányhajrá szokásszerű tartozékává válnak.

Persze a 2006-os Gyurcsány-Orbán vita már némi aggodalomra adott okot, s talán joggal mondatta azt sokakban, hogy ilyesmire még egyszer nem kerülhet sor. Gyurcsány Ferenc távozásával ugyan elhárultak a „személyi” problémák, de korántsem biztos, hogy itt csak személyi kérdésekről van szó. A mostani csonka listavezetői vita is beleillik abba a sorba, amely egy 1998-ban elkezdődött trend esetleges megfordulásával fenyeget. Ezért épp

itt az idő felvetni a következőket: mi lesz itt a soron következő parlamenti választási kampányban? Lesz egyáltalán kormányfő-jelölti vita? Vagy visszalépünk egy 1998 előtti állapotba, amikor is nem léteztek az ilyesféle viták?

A Méltányosság Politikaelemző Központ úgy látja: a magyar parlamentáris demokráciát nem szabad kitenni a vita megrendezésével kapcsolatos állandó bizonytalanságnak és pártpolitikai alkufolyamatnak. Tiszteljük a pártpolitikát, mégis azt gondoljuk, hogy itt egy új, intézményes és garanciális megegyezésre van szükség, mert hogy az 1998-as szellemiség a múlté, az ország pártjai ma erősebben szemben állnak egymással, mint 11 évvel ezelőtt. S éppen, mert megváltozott a helyzet, nem érvényesek a korábban sem igazán kidolgozott, de azért három választáson működő laza szabályok. Ha pedig ez így van, akkor abból kell kiindulnunk, hogy az egymással viaskodó pártok nem biztos, hogy képesek lesznek a választópolgárok számára kedvező és megnyugtató megoldások kidolgozására, s

még az is előfordulhat, hogy „elszabotálják” a vitát. De ezzel nem azt mondjuk, hogy „szedjék össze magukat”. Még ha képesek lennének is megegyezni az utolsó pillanatban, akkor sem biztos, hogy jó volna kizárólag az ő kezükbe tenni a döntést: legyen-e, s ha igen milyen feltételek között miniszterelnök-jelölti vita? Az utolsó pillanatban történő döntés mindig esetleges. Mi ellenben kiszámítható és az események előtt hónapokkal megismerhető világos vitaszabályokat szeretnénk.

Nem azt kívánjuk tehát, hogy a pártok adják fel jól felfogott érdekeiket, hanem azt, hogy legyen egy pártérdekeken is felülálló intézményes keret, amely gondoskodik a mindenkori viták megrendezésének kereteiről és a viták lebonyolításának szabályairól. Ilyen jellegű „felügyelő biztosságok” a világon nem ismeretlenek. Amerikában például egy ilyen tekintélyes testület őrködik (Commission on Presidential Debates) a mindenkori elnöki viták lebonyolítása felett. Magyarországon is üdvös volna megkezdeni a gondolkodást egy ilyen „csúcsszerv” létrehozatalán. Ennek ugyanis épp az lenne a feladata, hogy kiküszöbölje az aktuálpolitika generálta egyoldalú pártpolitikai érdekeket, például azt, hogy az egyik párt (főlénye tudatában) nem akar leülni a másik párt jelöltjével. Számos indoka lehet egy pártnak, hogy miért nem akar disputálni a másikkal, ez azonban nem kell, hogy érintse egy vitaszervező biztosság mandátumát, amelynek a jövőben egy feladata kell legyen: biztosítsa a vita természetszerű megrendezését, és azt semmi körülmények között ne engedje hamvába hullani.

Egy ilyen bizottság előkészítésére teszünk most javaslatot. Reményeink szerint időben. Az MPK a parlamentáris demokrácia megerősítése, a játékszabályok tisztázása érdekében várja a közélet szereplőinek reagálását, hiszen mindannyiunk érdeke a demokratikus választási rendszer kiszámíthatósága, s ebbe maga a vita eminensen beletartozik. Akár előrehozott, akár „normális” választások lesznek, a viták szabályaiban meg kell állapodni, de ezt csak akkor lehet, ha a feltételeket nem kizárólag a pártok diktálják.